

Развој на “Сребрена економија“ и поврзани владини институции за возрасни Позиционен лист

Интернационална мрежа на здруженија: Возрасни пензионери развиваат Концепт на
“Сребрена економија“
Објавено на 19.09.2022 година
Превод Љубомир Трајковски

КЛУЧНИ ЗБОРОВИ:

долговечна организација(компанија); стареење на населението; активно стареење; користење на е- технологии, е- услуги за возрасни постари лица; патоказ е- услуга за возрасни постари од 55+; доживотно учење; дигитална писменост; е- учење; внимание и добрина кон возрасните; посветеност на возрасните постари лица; Министер за возрасни лица; Совет на возрасни лица; “Сребрена економија“

ПРЕДЛОЖЕНА ИНТЕРНАЦИОНАЛНА МРЕЖА

Неизвесни права на возрасните и постари, особено оние кои се високо едуцирани и се очекува да бидат посветени на советување и усмерување на помладите генерации, иницираа и поттикнаа основање на меѓународни застапнички здруженија и групи на лидери фокусирани на мислења за подобра грижа на возрасните постари лица. Влијанието и снагата на тие групите, сепак, се разликува од земја до земја. Во некои земји се подржувани и се во центарот интензивно внимание на општеството и владите; додека во во други емји тие се практични игнорирани. Затоа мислиме дека основањето на една интернационална мрежа од ваков вид здружение е ургентна тема. Предложената интернационална мрежа ќе биде активна во давање поддршка на веќе постоечките иницијативи и политиките на Високиот комесар на Здружените нации за човечки права, независни експерти и глобалната Алијанса за права на возрасни постари луѓе. Сите споменати актери пред многу време имаат препорачано осмислување на инструмент за поврзување на тековно расфрланите и некордигирани напори. Предложената интернационална мрежа ќе се обиде да ја поттикне меѓународната размена преку соодветно професионален знаење и добра воља со засилени обврски и акциски мерки кои индивидуална земји тековно ги прифаќаат за постигнување на тие цели. Можно е да се организира на пример информативни јавен промотивни настан за предложената поддржувачка иницијатива и понуди можност за презентирање на иницијативите на новите членови и нивните постоечки мрежи. Интернационалната мрежа ќе биде поттикнувачки фактор за обезбедување на здравјето на возрасните постари лица, превенција на современи болести, мобилност на возрасните постари, безбедно поминување на слободното време на постарите, нутриционистички образование, заштита од нови ризици и опасности и обезбедување право на услуги кои се потрени на постарите како и тие услуги да бидат прилагодени новите информациски и комуникациски технологии.

Во случај на веќе пензионирани академски членови, интернационалната мрежа ќе поттикнува еднаквост во однос на достапност и употреба на дигитален технологии (особено контактни е-адреси), понатаму пристап до истражувачки библиотеки и загарантирана можност за постарите академски членови да финансираат свои истражувачки програми и имплементираат бесплатни семинари и комплетни програми за обука.

СРЕБРЕНА ЕКОНОМИЈА

Идејата за „сребрена економија“ покрива различни видови на различни активности но едни со други поврзани напори. Заедно тие напори може да обезбедат подобар квалитет во животот на постарите, особено зголемување на степенот на нивната вклученост во општеството и вклученост во економските активности. Овие цели е можно да се постигнат преку развој на иновативни политики и обезбедување на производи и услуги за задоволување на потреби на постарите. Тоа ќе допринесе за поголем раст на економијата и нови работни места.

Идејата за сребрена економијата сака да обезбеди комплетно согледување на билошкиот часовник на стареењето и можностите кои ги треба да ги претставуваат релевантните политики, според идната ориентација, како што се оние Политики за обезбедување на животна средина, вработување на возрасни (50+), доживотно учење и превентивно медицински заштита за возрасни. Покрај тоа сребрената економија сака да се прифатат новите технологии (на пр. Следење на здравје, “паметени“ домови, возила без возач, медицински сестри – “роботи“) за да овозможат намалување на трошоците на стареење и подобрување на животот на постари луѓе, а воедно и да поттикнуваат раст на економијата.

Првиот документ на Европската Комисија за сребрена економија го нагласува значење на овие идеи. Бидејќи животниот век станува се подолг а наталитетот континуирсно опаѓа, населението во ЕУ интезивно старее. Документ на пример, предвидува дека ЕУ ќе се промени од четири работно способни возрасни (15-64 години) на секој еден постар од 65 години, на само два работно способни возрасен на секое постаро лице до 2060. Друга објавена статистика открива драматичен податок да на секои пет живи постари луѓе се раѓа едно бебе. И покрај овие сериозни предизвици тие често претставуваат и значајни единствени можности. Слабостите може да бидат претворени во предности со зајакнување на социјални мрежи и структури. Прво, колкав е обсегот на сребрената економија? Некои истражувачи пресметале дека ако сите над 50 години бидат граѓани на една држава тогај таа држава би била трета по број големина на нејзината економија во светот , т.е. зад САД и Кина, но пред Јапонија, Германија и Велика Британија Британија. Второ, сребрената економијата не важи на еден самиот сегмент на националниот пазарот, напротив таа економија се протега во повеќе од главните економски сегменти во државата. Реално доприносот на постарата популација влијание на целиот пазар и индустрија - вклучувајќи домување, транспорт, храна, индустрија, осигурување, роботика, здравство грижа, комуникација (вклучувајќи Интернет), спорт, слободно време време и патување. Значење на овој сегмент на населението мора да се пресметува исто така и според големина ресурси, капацитети средства. Во Италија, на пример, извештај на Конфиндустрија покажува дека граѓаните над 75 години сега многу подобро ги владеат лингвистички вештини и меморија отколку истата популација во минатото на иста возраст. Соодветно на тоа возрасните сега живеат во нивните домови; тие имаат задоволително парични ресурси; тие користат слободното време на празници, со користење на различни хоби активности и посета на културени настани; спортуваат.

Затоа секоја национална економија треба да обезбеди релевантни производи и услуги за возрасни и како нивните пари да циркулираат понатаму.

За да се обезбеди дека доприносот на постарите трае што е можно поскоро и подолго, државата и нејзината економија мора повеќе да инвестираат во превентивни нега, а не само лечење на појавени болести. Општеството мора да инвестира исто така и во алатки и опрема за непрекината и долготрајна мобилност на возрасните.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ВОЗРАСНИ

Да се задоволат потреби на зголемување на бројот на возрасни во општеството, ќе бидат потребни неопходни промени во некои социјални и економски структури и во организираност на владата и јавната администрација. Сребрената економија нема да се формира сама по себе. Затоа предлагаме назначување министер за возрасни во секоја земја/држава во Интернационаланата мрежа на постарите во секоја земја, кој ќе помага, води и организира промени за примена на сребрената економија.

Таков на министерот има само во седум досега земји (Австралија, Канада, Ирска, Малта, Нов Зеланд, Шкотска, Велс). Министерот за возрасни е главна личност одговорно за креирање и спроведување на политики кои обезбедуваат посебни услуги за постари лица, како што се услуги поврзани со здравјето и безбедност на возрасните. Покрај тоа ќе биде министер, таа или тој кој ќе ги претставуваат возрасните во кабинетот на премиерот, така што другите министри ќе ги предупреди дека и во нивниот делокруг на работа треба да бидат земени во предвид посебените потреби на возрасните кога осмислуваат и имплементираат политики за нивни Министерства – министерства кои се одговорни за области како што се здравството и социјалата работи, индустрија, животна средина, образование и транспорт. Накратко, постарите мора да имаат исто глас на масата на седници на владините министри при донесување на одлуки од значај за нивниот живот.

Министерот за возрасни треба да биде посебно задолжен за поддршка и промоција на сребрената економија. Тој /таа мора да гледаат сеобфатно на стареење на популација и на можности и предизвици кои тоа го носи. Еден од тие предизвици ќе биде на пример воспоставување постојани едукативни иницијативи кои ќе им помагаат на постарите граѓани овозможено одговорно донесување одлуки на референдуми и петиции, исто така на оние одлуки кои се однесуваат на нови достапни технологии и нови сектори на пазарот, како исто така оние во однос на процентот бруто домашни на производот што е наменет за сребрената економија. Уште една важно прашања за постарите е нивното влијание на превентивни медицински иницијативи и планирани услуги за инвалиди.

СОВЕТ НА ВОЗРАСНИ

За координира на владините активности на национални и локални нивоа во однос на сребрената економија ќе биде неопходно исто така меѓувладино тело (форум на возрасни), кој ќе гарантирано да информираците, дискутирани за нови и акутни прашања поврзани со постарите бидат споделени и да соработувал на клучни проекти.

Советот на возрасни е советодавно и консултативно телото на на министерот за возрасни и на парламентот. Неговата цел е да се поддржи повеќе партиципативно одлучување. На локално ниво советот на возрасни може да поддржува подобро информирање и подобро локално одлучување бидејќи помага на препознавање локални потреби, и следствено да допридонесува за подобро распоредување на локалните. Главниот цели Светите на возрасни се: утврдување на специфичните потребите на возрасните; промоција и имплементација на активности и проекти наменети за благосостојба на возрасните луѓе; советување до владата за прашања на благосостојбата на возрасни лица; одржување ефикасен владини комуникација со возрасни лиза, воспоставување и одржување контакти со организации кои се занимаваат со слични прашања активности во земјата.

Земајќи ви предвид на стареење населението и си поголемо значење на возрасните граѓаните во изборниот процес, советот на возрасни ќе влијае во идните години многу. Советите на возрасни треба да бидат третирали како организациска алатка за обезбедување на информации и идеи за развојни упатства во сребрената економија во согласност со потребите и желбите на возрасните . Накратко, советите на возрасни ќе охрабруваат и подржуваат зголемен фокус за потребите на возрасните.

ПОТПИШНИЦИТЕ ПОДРЖУВАЧИ НА ИНИЦИЈАТИВАТА СЕ ОБВРЗУВААТ ДА ВО НИВНИТЕ ДРЖАВИ СЕ ОСТВАРАТ ЗАЛОЖБИТЕ И АКТИВНОСТИТЕ ЗА СЛЕДНОТО:

- o дистрибуција овој документ за Иницијативата меѓу релевантните национални и локални организации.
- o учество во акции кои придонесуваат за реализација наведени идеи и предлози.
- o охрабруваат и бидат ангажирани во прекугранична е-соработка.
- o охрабруваат настани кои подржуваат активности на оваа интернационална мрежа, како и да го зголемуваат бројот на национални и локални групи во мрежата.
- o објавуваат предлози и мерки за спроведување на идеите и предложени нови мерки на основа добиените искуства.